

Pașaportul pentru democrație europeană

Comitetul Economic
și Social European

Pașaportul pentru democrație europeană – Ghidul dumneavoastră pentru cetățenie activă în Uniunea Europeană

Bine ați venit în Uniunea Europeană (UE), prima democrație transnațională și participativă din lume. Pentru că sunteți cetățean al UE, aveți dreptul constituțional de a influența normele aplicabile unui număr de aproape 450 de milioane de cetățeni

într-un spațiu cu o suprafață de peste 4 milioane de km² care acoperă 27 de state membre. Ați putea spune: sună foarte bine, dar CUM mă pot face auzit(ă) în mod concret? Prezentă publicație a Comitetului Economic și Social European (CESE) vă răspunde la această întrebare.

Acesta este ghidul dumneavoastră pentru cetățenie activă în UE.

Pe parcursul textului, veți fi ajutat și îndrumat pentru a vă face auzit(ă), punându-vă, într-o primă fază, câteva întrebări elementare. Vă interesează o chestiune specific europeană sau ar fi

preferabil să se înceapă mai întâi la nivel local? Iar dacă vreți să acționați la nivel european, care ar fi calea cea mai eficientă care să vă garanteze succesul? Un e-mail adresat unui membru al Parlamentului European din țara dumneavoastră ar fi suficient sau poate ar fi mai bine să adresați o petiție direct Parlamentului European? Ce-ar fi să vă alăturați unei organizații a societății civile sau chiar unui partid politic și să candidați chiar dumneavoastră? Sau ce-ar fi să organizați și să susțineți o inițiativă cetățenească europeană pentru definirea agendei legislative?

Pașaportul pentru democrație europeană, redactat pe baza unor studii de către Bruno Kaufmann, este actualizat și publicat de CESE și disponibil în 24 de limbi oficiale. Acest ghid este menit să vă ofere sprijin, în ceea ce privește cetățenia activă și democrația participativă în Uniunea Europeană, pentru planificare (când ar trebui să deveniți activ?), căutarea unei echipe (cu cine ar trebui să vă uniți forțele?) și identificarea uneltelor potrivite (ce fel de instrument participativ ar trebui să utilizați?).

Este vocea dumneavoastră! Este Europa dumneavoastră! Este pașaportul dumneavoastră pentru democrație europeană și cetățenie activă!

- 5 | **SCURT ÎNDRUMAR**
privind cetățenia europeană activă
- 8 | **NAVIGATOR**
Putere pentru cetățeni la nivel local, regional, național și transnațional
- 10 | **OPINIA MEA ÎN EUROPA**
Bine ați venit pe marea scenă politică europeană
- 12 | **CUM TREBUIE PROCEDAT**
Idei, teme, termene, echipe și instrumente
- 14 | **CHESTIUNI EUROPENE**
de la agricultură la cercetare
- 16 | **INSTRUMENTE PARTICIPATIVE**
Plângerea, consilierea, consultarea, inițiativa și alte căi
- 19 | **GHIDUL ICE**
Cum să utilizați inițiativa cetățenească europeană
- 33 | **PUNTEA TRANSNAȚIONALĂ**
Comitetul Economic și Social European
- 35 | **MAI MULT SPRIJIN**
Sprijinul este la îndemână — trebuie doar să-l fructificați

Acest **Pașaport pentru democrație europeană** este
obținut de:

.....
(Nume)

.....
(Date de contact)

Cetățean eligibil din (a se bifa)

☐ localitatea

☐ districtul/regiunea/provincia

☐ (numele țării)

☐ **Uniunea Europeană**

☐ (altă entitate politică)

☐ (altă entitate politică)

Încă nu știți exact care este statutul dumneavoastră de cetățean? Verificați pașaportul (actul de călătorie) sau cartea dumneavoastră de identitate națională, ori luați legătura cu un referent din localitatea dumneavoastră de reședință. Dacă doriți asistență suplimentară cu privire la utilizarea acestei publicații, trimiteți un mesaj la adresa citizensinitiative@eesc.europa.eu.

SCURT ÎNDRUMAR

privind cetățenia europeană activă

1. Principalele drepturi de care dispuneți

Statutul de „cetățean al Uniunii” vă conferă patru tipuri de drepturi și libertăți politice:

- de a circula, de a vă stabili reședința și de a lucra oriunde pe teritoriul UE;
- de a fi protejat de autoritățile diplomatice ale oricărui stat membru, atunci când vă aflați în afara UE;
- de a vota și a fi votat în alegeri la nivelul local și la nivelul UE în orice stat membru;
- de a participa la procesul legislativ al UE, de exemplu, prin adresarea de petiții către Parlamentul European sau organizarea și/sau sprijinirea unei inițiative cetățenești europene (ICE).

2. Puțină istorie

Data de 1 noiembrie 1993 vă spune ceva? În acea zi, cetățenii din toate statele membre au dobândit un nou statut juridic: acela de „cetățeni ai Uniunii Europene”. În acea zi, „Comunitatea (economică) Europeană” a fost înlocuită de „Uniunea (politică) Europeană”. Aceasta a fost și rămâne până în ziua de azi o premieră istorică: nicăieri în lume, cetățenii nu se mai bucură de drepturi transnaționale de participare activă la procesul de elaborare a legislației în statele naționale. De atunci, drepturile formale de a vă face auzită vocea au fost consolidate în mod sistematic, mai ales prin introducerea inițiativei cetățenești europene (ICE) în anul 2012. Acest instrument a fost actualizat apoi în anul 2020, creând oportunități și mai bune de a vă face auzit(ă).

3. Încă nu sunteți cetățean UE?

Nu există decât o singură cale de a deveni cetățean al Uniunii Europene. Trebuie să fiți sau să deveniți cetățean eligibil al unuia dintre cele 27 (la ora actuală) de state membre. Cu alte cuvinte, nu există nicio altă posibilitate de a obține acest statut fără a fi cetățean al unuia dintre statele membre. Cetățenia UE vine în completarea cetățeniei naționale, regionale și locale — dar nu o înlocuiește niciodată. Într-un număr tot mai mare de state membre, sunteți eligibil să susțineți o inițiativă cetățenească (în special o ICE) și să participați la alegeri dacă aveți 16 ani împliniți, iar în alte state trebuie să așteptați până când împliniți 17 sau 18 ani.

►► *Mai multe detalii despre vârsta minimă de votare la alegeri și/sau de susținere a unei ICE în funcție de țară: europa.eu/citizens-initiative/data-requirements_ro*

Deveniți chiar acum cetățean activ al UE!

Informați-vă!

Aveți dreptul de a ști exact ce se întâmplă în Uniunea Europeană, așadar puteți solicita și primi informații despre practic tot ceea ce se întâmplă în UE. Aveți, de asemenea, dreptul legal de acces la documentele tuturor instituțiilor UE, un drept consacrat în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (articolul 42) și în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (articolul 15).

Serviciul „Europe Direct” vă va răspunde, în limba dumneavoastră, la întrebările referitoare la UE [europa.eu/europedirect, tel: 00 800 67 89 10 11 (în zilele săptămânii, 9:00-18:00 CET)]. Veți primi un răspuns inițial în termen de trei zile lucrătoare. Serviciul include expedierea gratuită a (anumitor) publicații ale UE.

Participați la consultări!

Întrucât Uniunea Europeană are un impact major asupra vieții dumneavoastră de zi cu zi, este important de știut că procesul public de luare a deciziilor în UE trebuie, conform legii, să fie deschis și reactiv. Din acest motiv, instituțiile europene au obligația de a „mențin[e] un dialog deschis, transparent și constant” [[articolul 11 alineatul \(2\) din Tratatul privind Uniunea Europeană \(TUE\)](#), cunoscut, de asemenea, drept [Tratatul de la Lisabona](#)] și „[î]n vederea asigurării coerenței și a transparenței acțiunilor Uniunii, [...] procedează la ample consultări ale părților interesate” [[articolul 11 alineatul \(3\) din TUE](#)].

►► *Serviciul „Exprimați-vă părerea” reprezintă un „punct de acces” oficial la consultările și dezbaterile publice în curs de desfășurare legate de procesele de elaborare a politicilor europene. Când vă înregistrați, puteți să vă abonați la notificări prin e-mail și chiar să primiți invitații de participare la procesele de consultare formală: ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say.*

Participați!

Uniunea Europeană este o democrație reprezentativă modernă, în care cetățenii participă la guvernare atât în mod indirect (prin intermediul instituțiilor), cât și direct (prin instrumentele participative). Cartele fundamentale, tratatele și legislația UE sunt în conformitate cu articolul 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, care prevede că „orice persoană are dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, [...]”, aplicând această normă, pentru prima dată în istoria lumii, la nivel transnațional. Cu alte cuvinte: dispuneți de toate drepturile și sunteți binevenit(ă) să participați în mod activ la procesul de elaborare a politicilor UE, de exemplu, devenind membru al unui partid politic reprezentat în Parlamentul European [europarl.europa.eu], adresând o petiție Parlamentului European [petiport.europarl.europa.eu] sau luând parte la grupurile de dezbateră ale cetățenilor europeni [citizens.ec.europa.eu]. Cel mai puternic instrument al democrației participative din UE este Inițiativa cetățenească europeană [ec.europa.eu/citizens-initiative], care vă permite să contribuiți la definirea agendei Uniunii Europene.

NAVIGATOR

Putere pentru cetățeni la nivel local, regional, național și transnațional

Salut, super-cetățean și super-cetățeană!

Cartea vieții nu e scrisă în piatră! Depinde de dumneavoastră, de prietenii dumneavoastră și de noi toți să ne facem auzită vocea — și să facem ca orașul, regiunea, țara dumneavoastră, Europa și întreaga lume să devină un loc mai bun. Hai să trecem la fapte!

Locul meu: nivelul municipal

Localitatea în care trăiți este probabil cea mai importantă verigă în ceea ce privește cetățenia activă și democrația participativă. Chiar dacă comuna dumneavoastră reprezintă nivelul inferior de autoritate publică, tocmai aici se iau decizii cu privire la aspecte importante, cum ar fi gestionarea deșeurilor, infrastructura locală, uneori chiar și învățământul primar și serviciile de asistență socială. Mai mult decât atât, nivelul local este strâns legat de pragurile legislative de la nivel național și european, jucând un rol-cheie în procesul de punere în aplicare a diferitelor norme și acte cu putere de lege.

Există aproape 100 000 de democrații locale în toată Uniunea Europeană, multe dintre ele fiind responsabile pentru colectarea unei cote imense de impozite, în ansamblu, și exercitând diferite tipuri de drepturi participative ale propriilor cetățeni, inclusiv prin intermediul unor canale indirecte (partide politice și administrații/consilii locale) și directe (prin inițiative și referendumuri).

►► *Contactați un referent din cadrul administrației locale din localitatea dumneavoastră cu privire la domeniu, modalitatea și momentul optim în care vă puteți implica.*

Regiunea mea: nivelul regional

Între nivelul dumneavoastră comunal și nivelul național, există (cel puțin în 25 din cele 27 de state membre) unul sau mai multe niveluri de structuri administrative regionale. În prezent, există aproximativ 1 500 de astfel de democrații regionale în UE. În unele state membre cu sistem federal, provinciile se bucură de o suveranitate semnificativă, de constituții proprii, de competențe legislative extinse și de venituri fiscale cuprinzătoare — în timp ce în alte state membre ale UE, județele/regiunile îndeplinesc în principal funcții administrative (fără organisme alese).

În funcție de statutul județului/regiunii dumneavoastră, puteți beneficia de drepturi de participare politică mai mult sau mai puțin extinse, inclusiv prin intermediul unor canale indirecte (partide politice și administrații/consilii locale) și directe (inițiative și referendumuri).

►► **Comitetul European al Regiunilor** [cor.europa.eu] este Adunarea Uniunii Europene a reprezentanților locali și regionali.

Țara mea: nivelul național

Statele membre reprezintă cel mai important nivel de guvernanță în Uniunea Europeană, din perspectiva competențelor politice și juridice și al controlului finanțelor publice. Din acest motiv, este esențial să aveți cetățenia unuia sau mai multor state membre pentru a vă putea face auzit(ă) și de a avea un impact asupra procesului public de luare a deciziilor.

Gradul de exercitare a drepturilor politice participative la nivel național diferă considerabil între cele 27 de state membre. Deși toate țările prevăd drepturi electorale, în aproximativ două treimi dintre statele membre, cetățenii pot și să-și prezinte propunerile prin petiții și inițiative – și să aibă un cuvânt de spus în privința chestiunilor de fond, prin participarea la referendumuri.

►► **Pentru o imagine de ansamblu și detalii privind posibilitățile de participare la nivel național, accesați „navigatorul democrației directe”** [direct-democracy-navigator.org] sau **luați legătura cu serviciile de informare ale parlamentului național din țara dumneavoastră.**

Europa mea: nivelul transnațional

Uniunea Europeană este cea dintâi democrație transnațională din lume. În calitate de cetățean al UE beneficiați de posibilități ample de a vă face auzită vocea prin vot și/sau candidând la alegeri pentru Parlamentul European [europarl.europa.eu], sau vă puteți exprima părerea în mod direct trimițând o petiție (adresată Parlamentului) [petiport.europarl.europa.eu] sau lansând o inițiativă cetățenească europeană (adresată Comisiei) [https://citizens-initiative.europa.eu/_ro]. Și asta nu e tot! Citiți mai multe despre alte instrumente disponibile în secțiunea următoare „Opinia mea în Europa”.

OPINIA MEA ÎN EUROPA

Bine ați venit pe marea scenă politică europeană

Guvernanța europeană a devenit mai importantă ca oricând. Ceea ce se decide la nivelul UE are implicații profunde pentru viața noastră de zi cu zi la nivel local, regional și național. În UE,

decidem împreună cu privire la chestiuni cum ar fi acordurile de liber schimb cu alte țări, modul de conservare a resurselor marine sau normele care trebuie aplicate pentru asigurarea concurenței economice libere și loiale.

Întrucât UE este o democrație reprezentativă modernă, cu un sistem de competențe partajate și instituții specializate, cetățenilor UE nu le este întotdeauna ușor să identifice, să evalueze și să influențeze procesul decizional la momentul potrivit și aplicând cel mai eficient instrument.

Așadar, haideți să ne familiarizăm cu diversele modalități prin care noi, în calitate de cetățeni, putem să alegem diferite instituții și să le atribuim misiuni, precum și să devenim părți interesate în procesul decizional de la nivelul UE:

1. Ne alegem în mod regulat parlamentul din **capitala noastră națională** și pe cel al **Uniunii Europene**. Aveți aici posibilitatea de a candida chiar dumneavoastră pentru aceste funcții.

- **Alegerea parlamentului național** este esențială pentru procesul decizional al UE, deoarece influențează componența guvernului național (și, în multe cazuri, numirea șefului de stat). Guvernul național face parte, la rândul său, din **Consiliul European și din Consiliul Uniunii Europene**, două dintre cele șapte instituții ale UE. Însă parlamentul național are, de asemenea, un cuvânt de spus în procesul legislativ al UE.

• **Alegerea Parlamentului**

European (PE) constituie calea cea mai directă de influență publică la nivelul UE. De-a lungul anilor, competențele adunării celor 705 membri au fost extinse în mod semnificativ, fiind acum, în multe privințe, la același nivel cu cele ale Consiliului Uniunii Europene (alcătuit din reprezentanții guvernelor statelor membre).

2. Alegerea prin scrutin direct a parlamentelor naționale și a Parlamentului European are, de asemenea, consecințe indirecte: astfel, guvernele naționale și Parlamentul European joacă un rol esențial în constituirea **Comisiei Europene**. Aceasta reprezintă organul executiv al UE, care are responsabilitatea de a propune acte legislative, de a pune în aplicare decizii și de a gestiona activitatea curentă. Chiar și componența altor instituții ale UE, inclusiv a tribunalelor europene, a Secretariatului Ombudsmanului European, a Comitetului Economic și Social European (CESE) și a Comitetului European al Regiunilor ca organe consultative, este determinată de deciziile luate de către cetățenii europeni cu ocazia alegerilor.

3. Uniunea Europeană este mai mult decât un sistem de **guvernare reprezentativă**; este o **democrație reprezentativă** modernă bazată pe

participarea cotidiană a cetățenilor Uniunii. Acest principiu consacrat în Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) are consecințe pentru funcționarea Uniunii Europene. Pe scurt, cetățenii UE nu sunt doar prezenți în ziua alegerilor pe marea scenă politică europeană, ei își pot exprima părerea în fiecare zi! Din acest motiv, UE a elaborat un set cuprinzător de instrumente participative care stabilesc legături între cetățeni, instituții, procesele de elaborare a politicilor și deciziile luate în acest sens.

4. Chiar dacă avem dreptul de a participa în mod curent la ceea ce ține de afacerile UE, cei mai mulți dintre noi nu avem timpul, cunoștințele și resursele necesare pentru a face acest lucru. Prin urmare, este foarte important să ne alegem cu grijă cel mai potrivit moment, cei mai buni parteneri și cel mai bun instrument pentru a ne face auziți în mod eficient și durabil. Pentru a realiza acest lucru, puteți alege să vă asumați un rol cu precădere permanent pe această scenă (de exemplu, ca reprezentant ales, ca angajat sau ca reprezentant al societății civile) sau să vă implicați punctual într-o singură chestiune – o abordare care, în 99 din 100 de cazuri, poate fi singura modalitate de a vă reconcilia rolul de cetățean activ al UE cu toate celelalte roluri pe care le exercitați în viața publică, privată și profesională.

CUM TREBUIE PROCEDAT

Idei, teme, termene,
echipe și instrumente

Să presupunem așadar că aveți o idee excelentă. Acum este momentul pentru prima serie de întrebări și răspunsuri!

Cetățeni europeni, acum depinde de dumneavoastră! Poate că aveți o idee excelentă pentru a schimba ceva în Europa — sau poate doar o mică problemă cu demararea unei afaceri peste graniță. Poate că doriți să lansați o amplă campanie împotriva unei legi UE în vigoare — sau chiar să depuneți plângere împotriva unui reprezentant al UE. Există o sută unu motive pentru a deveni un cetățean activ al UE, dar numai câteva întrebări esențiale la care trebuie să vă gândiți înainte de a trece la acțiune:

Chestiunea care vă preocupă este una europeană?

Uniunea Europeană se ocupă de o mulțime de lucruri. Unii ar putea spune că sunt prea multe, iar alții că sunt prea puține. Însă, fără nicio legătură cu această discuție importantă, UE chiar dispune de o listă bine definită de chestiuni politice (stabilite în temeiul tratatelor sale și convenite de toate statele membre) pe care le gestionează cu titlu de competențe exclusive sau partajate sau le sprijină. Astfel, atunci când doriți să abordați o chestiune de orice fel, verificați mai întâi dacă ideea/preocuparea dumneavoastră este de natură europeană. S-ar putea dovedi că este vorba de o chestiune care ar putea fi abordată mai eficient la nivel local, regional sau național.

Momentul dumneavoastră: momentul oportun pentru a trece la acțiune?

Este esențial să stabiliți momentul oportun în care să vă faceți auzită vocea cu succes. Este posibil să ajungeți pe scenă prea devreme și nimeni să nu observe — sau ați întârziat prea mult și deciziile vor fi fost deja luate. Între aceste momente există însă o multitudine de ocazii pentru a trece la acțiune. De exemplu, dacă doriți să lansați o idee relativ nouă, veți avea nevoie de multă răbdare și resurse pentru a atrage atenția și a primi un răspuns, dar sunteți relativ liber să vă alegeți momentul potrivit pentru a acționa. Dacă doriți însă să influențați o

dezbateră publică în curs la nivelul UE cu privire la o anumită chestiune, trebuie să verificați în ce stadiu a ajuns dezbateră în cadrul procesului (legislativ). EUR-LEX [\[eur-lex.europa.eu\]](http://eur-lex.europa.eu) este un site public foarte util în acest sens. Portalul „Exprimați-vă părerea” al Comisiei Europene [\[ec.europa.eu/have-your-say\]](http://ec.europa.eu/have-your-say) este, de asemenea, conceput pentru a colecta opinii în fiecare etapă a procedurii legislative. Alegerea momentului are, de asemenea, implicații pentru tipul de parteneri de care aveți nevoie și pentru instrumentul participativ ales.

Echipa dumneavoastră: preconizați o acțiune colectivă?

Abordarea unei chestiuni europene la nivel european va presupune, în cele mai multe cazuri, un parteneriat solid cu alți cetățeni și/sau cu organizații ale societății civile. Explicația este simplă: mai întâi trebuie să convingeți multe alte persoane (alți cetățeni ai UE, dar și membri ai unor organe alese și ai unor instituții ale UE) înainte de a putea să vă exercitați influența. Uneori însă, chiar și o acțiune individuală puternică și dedicată poate face diferența, mai ales atunci când sunteți victima unei administrații defectuoase, când considerați că vă sunt încălcate drepturile sau când reușiți pur și simplu să supuneți atenției o chestiune de interes public general. Pe de altă parte, ar putea fi o idee foarte bună să acționați pe o scară cât mai largă, chiar la nivel transnațional, deoarece chestiunea/propunerea/ideea dumneavoastră va fi privită cu mai mult interes și respect de către instituțiile UE dacă în spatele acesteia se află o adevărată echipă de cetățeni activi europeni. Spre exemplu, în cazul inițiativei cetățenești europene, există chiar o cerință ca echipa dumneavoastră să fie compusă din cel puțin șapte cetățeni ai UE din cel puțin șapte state membre diferite.

Instrumentul dumneavoastră: ce formă de participare alegeți?

Alegerea celui mai potrivit instrument participativ disponibil pentru chestiunea dumneavoastră este esențială pentru a asigura reușita. Majoritatea instrumentelor sunt concepute pentru a fi folosite de către un grup format din mai mulți cetățeni (sau chiar organizații ale societății civile), dar ele pot fi utilizate la fel de bine și de către cetățeni individuali; exemplele includ depunerea unei plângeri la ombudsman, semnalarea unei probleme transfrontaliere prin intermediul rețelei de soluționare a problemelor online SOLVIT sau depunerea unei petiții adresate Parlamentului European. Însă alte instrumente participative presupun de la bun început o acțiune colectivă, cum ar fi inițiativa cetățenească europeană. În majoritatea cazurilor, proiectele participative la nivelul UE pot fi gestionate online, ceea ce vă facilitează misiunea — deși, chiar dacă puteți să vă faceți auzit(ă) fără să cumpărați timbre, la un moment dat ar putea fi nevoie să mergeți, probabil la Bruxelles, pentru a vă întâlni cu un reprezentant instituțional, sau într-o localitate de peste graniță, unde se află partenerii care vă sprijină.

Examinarea acestor întrebări și alegerea cu atenție a răspunsurilor durează. Însă, întrucât sunteți pe cale să aduceți schimbări în Uniunea Europeană — o comunitate politică transnațională cu peste 450 de milioane de cetățeni — calitatea etapelor pregătitoare va fi esențială pentru a vă asigura succesul. Așadar, fiți atenți — și treceți la acțiune!

CHESTIUNI EUROPENE

de la agricultură la cercetare

Chestiunile europene contează – inclusiv la nivel local, regional și național

Ceea ce se întâmplă în UE este vital pentru fiecare cetățean european – la toate nivelurile. Și pentru a vă face auzit(ă), este esențial să înțelegeți cine anume ia deciziile cu privire la fiecare chestiune europeană.

În conformitate cu Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (Titlul 1 din TFUE) există trei categorii de competențe ale UE: exclusivă (UE decide singură), partajată (UE decide împreună cu statele membre) și de sprijinire (UE acordă sprijin statelor membre).

Pe baza acestor competențe se conturează politici prin acte de punere în aplicare, regulamente, directive, acte legislative sau simple decizii instituționale, fără impact formal asupra legislației. În plus, există decizii luate de Parlament, de tribunalele UE, de organele consultative, cum ar fi Comitetul Economic și Social European (CESE) și Comitetul European al Regiunilor, fiecare având diferite motivații, efecte și consecințe – nu în ultimul rând pentru celelalte niveluri de guvernare.

Chestiuni/competențe exclusive ale UE

- uniunea vamală;
- stabilirea normelor privind concurența, necesare funcționării pieței interne;
- conservarea resurselor biologice marine în cadrul politicii comune privind pescuitul;
- politica comercială comună;
- încheierea unui acord internațional în cazul în care acest lucru este prevăzut printr-un act legislativ;
- politica monetară pentru statele membre a căror monedă este euro.

Chestiuni/competențe partajate ale UE

- piața internă;
- politica socială;
- coeziunea economică, socială și teritorială;
- agricultura și pescuitul, cu excepția conservării resurselor biologice marine;
- mediul;
- protecția consumatorilor;
- transporturi;
- rețele transeuropene;
- energia;
- spațiul de libertate, securitate și justiție;
- obiectivele comune de securitate în materie de sănătate publică;
- cercetarea, dezvoltarea tehnologică și spațiul;
- cooperarea pentru dezvoltare și ajutorul umanitar.

Chestiuni/competențe de sprijinire și coordonare ale UE

- politici economice;
- politici de ocupare a forței de muncă;
- politica socială;
- protecția și îmbunătățirea sănătății umane;
- industria;
- cultura;
- turismul;
- educația, formarea profesională, tineretul și sportul;
- protecția civilă;
- cooperarea administrativă.

Pe baza acestei prezentări generale, vă puteți adapta acțiunile la nivelul de competență corespunzător (exclusiv, partajat sau de sprijin) și puteți avea în vedere acțiuni complementare la nivel național (sau la alt nivel) în cazul competențelor partajate/de sprijin ale UE. Propunerile de acțiuni care nu se încadrează în această listă cuprinzătoare de chestiuni europene ar putea pune probleme mari în sensul că ar fi cu greu admisibile încă de la început de către instituția UE căreia doriți să-i prezentați ideea.

►► **Informații suplimentare despre repartizarea competențelor în cadrul Uniunii Europene:** https://commission.europa.eu/about-european-commission/what-european-commission-does/law/areas-eu-action_ro.

INSTRUMENTE PARTICIPATIVE

Plângerea, consilierea, consultarea, inițiativa și alte căi

Setul de instrumente participative transnaționale: dificil de ales?

De când Uniunea Europeană a devenit mai mult decât un organism interguvernamental, în cadrul căruia obișnuiau să se întrunească reprezentanți ai guvernelor naționale pentru a lua decizii în spatele ușilor închise, au fost înaintate propuneri de instrumente participative, au fost introduse mecanisme practice, iar cele existente au fost revizuite pentru ca cetățenia europeană activă și democrația europeană participativă la nivel transnațional să devină mai mult decât o idee atractivă: trebuie să devină o practică de zi cu zi.

Așadar, atunci când deveniți cetățean activ al UE și treceți la acțiune la nivelul transnațional pentru a vă prezenta propria idee/preocupare/propunere, vă rugăm să studiați mai întâi, cu atenție, instrumentele participative disponibile din setul de instrumente propus. Iată-le pe cele mai importante până în acest moment:

Plângere

În cazul în care nu sunteți mulțumit de o măsură luată la nivelul UE, puteți depune o plângere formală la Ombudsmanul European, care vă pune la dispoziție un formular online în cele 24 de limbi oficiale ale Uniunii. Important: acest canal este accesibil nu numai cetățenilor UE, ci tuturor rezidenților din întreaga Uniune Europeană, inclusiv întreprinderilor, asociațiilor și altor organisme înregistrate în UE.

►► <https://www.ombudsman.europa.eu/ro/make-a-complaint>

Consiliere în caz de probleme

În cazul în care, în calitate de cetățean sau întreprindere a UE (sau SEE), vă confrunțați cu obstacole într-un alt stat membru din cauza unei autorități publice care nu se conformează legislației europene, puteți apela la mecanismul de soluționare a problemelor SOLVIT, pus la dispoziție de Comisia Europeană. Acest serviciu online disponibil în 25 de limbi (limbile UE și limba norvegiană) se ocupă și de problemele cu dimensiune transfrontalieră survenite ca urmare a aplicării necorespunzătoare a legislației UE de către autoritățile publice din statele membre UE.

►► ec.europa.eu/solvit

Drepturile consumatorului

Dacă, de exemplu, vă confrunțați cu o problemă legată de drepturile de consumator sau solicitați despăgubirea daunelor, puteți contacta Rețeaua Centrelor Europene ale Consumatorilor pentru a rezolva chestiuni legate de produse sau servicii defectuoase în oricare dintre cele 30 de țări (UE/SEE – limbile UE, limbile norvegiană și islandeză).

►► commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint_ro

Educație și muncă

Căutați un loc de muncă sau doriți să studiați în Europa: există un serviciu în toate limbile oficiale ale UE + limbile norvegiană și islandeză, numit EURES, rețeaua de servicii europene pentru ocuparea forței de muncă, care oferă instrumente atât persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, cât și angajatorilor (în toamna anului 2023 propunea nu mai puțin de 3,9 milioane de posturi vacante și 1 milion de CV-uri).

►► ec.europa.eu/eures

Consultări

Atunci când pregătește o nouă politică sau act legislativ, Comisia Europeană lansează foarte des o consultare publică pe tema respectivă. Aceasta reprezintă o ocazie deosebită de a vă face auzită vocea într-o etapă incipientă a procesului oficial. Vă puteți înscrie pentru a primi informații atunci când se lansează consultări privind chestiuni de interes pentru dumneavoastră.

►► ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_ro

Acțiuni indirecte

Există mai multe instituții ale UE menite să vă ajute, în calitate de cetățean, să vă faceți auzită vocea în UE. Acestea includ Parlamentul European (și deputatul care vă reprezintă în cadrul PE), Comitetul Economic și Social European și Comitetul European al Regiunilor.

►► **Parlamentul European:** europarl.europa.eu/at-your-service/ro/

►► **Comitetul Economic și Social European:** eesc.europa.eu/ro/our-work

►► **Comitetul Regiunilor:** cor.europa.eu/ro/our-work

Petiții

Unul dintre drepturile fundamentale ale cetățenilor europeni este că oricine, acționând individual sau în asociere cu alții, își poate exercita oricând dreptul de a adresa o petiție Parlamentului European în temeiul articolului 227 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Important: acest drept îi include pe toți rezidenții din UE, precum și asociațiile și întreprinderile cu sediul în Uniunea Europeană. Petiția dumneavoastră poate consta într-o cerere individuală, o plângere, o observație referitoare la aplicarea dreptului Uniunii sau un apel adresat Parlamentului European pentru a lua poziție într-o anumită chestiune.

►► petiport.europarl.europa.eu

Inițiativa cetățenească europeană

Aceasta permite unui număr de un milion de cetățeni din cel puțin șapte state membre ale UE să solicite Comisiei Europene să prezinte propuneri legislative în domenii care intră în sfera sa de competențe. Organizatorii unei inițiative cetățenești au la dispoziție un an de zile pentru a face rost de sprijinul necesar. Semnăturile strânse trebuie autentificate

de autoritățile competente din fiecare stat membru; ele pot fi colectate online. Organizatorii unei inițiative reușite sunt apoi invitați de către Comisie în cadrul unei întâlniri și de către Parlamentul European în cadrul unei audieri publice. Comisia are șase luni la dispoziție pentru a analiza inițiativa și pentru a decide cum să procedeze în privința ei.

►► europa.eu/citizens-initiative/

Atunci când vă gândiți ce instrument să alegeți pentru o acțiune, vă rugăm să analizați și tipul de acțiune urmărit: doriți să aduceți o chestiune nouă pe agenda UE? Sau, dimpotrivă, poate doriți să împiedicați o anumită măsură? Este posibil să căutați să îmbunătățiți o măsură în vigoare? Ca alternativă, de ce să nu utilizați unul dintre instrumentele oferite ca metodă de negociere în completarea altor forme de acțiune în care sunteți implicat? După cum vedeți, există numeroase căi prin care să deveniți un cetățean activ al UE, iar în secțiunea următoare puteți afla mai multe despre cel mai puternic instrument disponibil: inițiativa cetățenească europeană.

GHIDUL ICE

Cum să utilizați inițiativa
cetățenească europeană

Inițiativa cetățenească europeană: un prim pas spre democrația transnațională directă

A fost numită „cea mai mare inovație în domeniul democrației transnaționale” de la introducerea alegerilor directe pentru Parlamentul European, cu mai mult de patru decenii în urmă: inițiativa cetățenească europeană. Noi, cetățenii Uniunii Europene, avem acum același drept de care dispune și majoritatea politică din Parlamentul European și din statele membre ale UE: de a defini agenda politică pentru întregul continent. Un instrument utilizat în mod temeinic: de la lansarea sa, în 2012, au fost înregistrate peste 100 de ICE.

Iată principalele date cu privire la inițiativa cetățenească europeană (ICE):

- Pentru a fi luată în considerare politic de Comisia Europeană, o ICE trebuie să fie sprijinită de cel puțin un milion de cetățeni ai UE în termen de un an de la momentul începerii colectării declarațiilor de sprijin din cel puțin șapte din cele 27 de state membre. Este nevoie de un număr minim de semnatori din fiecare dintre aceste șapte state membre.
- O ICE este posibilă în orice domeniu în care Comisia are competența de a formula propuneri legislative, cum ar fi mediul, agricultura, transporturile, sănătatea publică sau comerțul internațional.
- Pentru a lansa o inițiativă cetățenească, organizatorii trebuie să constituie un „grup de organizatori” compus din cel puțin șapte cetățeni ai UE care își au reședința în cel puțin șapte state membre diferite. Membrii grupului trebuie să fie cetățeni ai UE.
- O inițiativă poate fi susținută de către toți cetățenii din UE care au vârsta necesară pentru a vota în alegerile pentru Parlamentul European (16 în Estonia, Austria, Malta, Belgia și Germania, 17 în Grecia și 18 în toate celelalte state membre). Pentru a-și manifesta susținerea față de o inițiativă, cetățenii trebuie să completeze un formular special de declarație de susținere, pus la dispoziție de organizatori, pe hârtie sau online.
- În termen de o lună de la primirea unei ICE care a trecut de această etapă, Comisia se va întâlni cu organizatorii, aceștia putându-și prezenta apoi inițiativa în cadrul unei audieri publice în Parlamentul European, și va adopta un răspuns oficial în termen de șase luni. În cazul în care Comisia decide să înainteze o propunere legislativă, se lansează procedura legislativă normală.

Chiar dacă dreptul oficial de a iniția acte legislative paneuropene constituie în continuare prerogativa exclusivă a Comisiei Europene, inițiativa cetățenească europeană reprezintă un instrument de definire a agendei politice. De asemenea, ea constituie poarta de intrare spre viitoarea politică participativă: este mai directă, prezintă un caracter cu precădere transnațional și digital, așa cum nu s-a mai întâlnit până acum în UE, și a inspirat multe state membre să introducă instrumente de definire a agendei la nivel local.

Ca atare, ICE nu reprezintă doar un alt drept de a adresa o petiție, ci este mai degrabă un drept al cetățenilor de a lua atitudine în fiecare zi cu privire la următoarele aspecte care urmează să fie înscrise pe agenda instituțiilor europene. Începând cu anul 2012, au fost înregistrate peste 100 de ICE la Comisia Europeană, care a refuzat să înregistreze 26 dintre ele, deoarece, în opinia sa, nu au îndeplinit toate cerințele formale. În mai multe cazuri, de exemplu, ICE pentru a preveni acordul TTIP și inițiativa Minority SafePack, Curtea de Justiție a obligat ulterior Comisia să le înregistreze.

Inițiativa cetățenească europeană se bazează pe un cadru juridic care include tratatele UE, legislația europeană secundară și legislația națională. În timp ce diferitele dispoziții naționale reglementează certificarea sistemelor de colectare online a semnăturilor și verificarea declarațiilor de susținere, cele mai importante documente juridice europene includ:

- **Fundamentarea:** Titlul II articolul 11 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), Dispozițiile privind principiile democratice; Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C83/389 din 30.3.2010)
- **Reglementarea:** Regulamentul (UE) 2019/788 privind inițiativa cetățenească europeană cu anexe aferente (Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L130/55 din 17.5.2019)
- **Punerea în aplicare:** Parlamentul European: articolele 222 și 230 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European [https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2019-07-02-TOC_RO.html].

Observație importantă: conform Regulamentului privind inițiativa cetățenească europeană (articolul 25 de la capitolul V), se impune efectuarea unei evaluări oficiale a funcționării ICE la fiecare patru ani.

►► **Cadrul de reglementare complet al ICE:** europa.eu/citizens-initiative/how-it-works/regulatory-framework_ro

►► **Verificarea și certificarea ICE de către statele membre:** europa.eu/citizens-initiative/authorities-verification-and-certification-statements-support_ro

Inițiativa cetățenească europeană: multe moduri de acțiune

Inițiativa cetățenească europeană este uneori comparată cu briceagul armatei elvețiene: un instrument bine gândit, adaptabil și multifuncțional. Întrucât ICE este disponibilă unui număr de aproape 450 de milioane de cetățeni ai UE din 27 de state membre (și din întreaga lume, dacă trăiesc în afara UE, dar continuă să fie cetățeni ai unui stat al UE), aceasta a găsit calea de a înțelege democrația și modul în care ea funcționează la nivel transnațional.

Pe baza experiențelor acumulate în urma primelor 100 de inițiative depuse între 2012 și 2019, în anul 2020 a intrat în vigoare o versiune actualizată și mai accesibilă a ICE. Un sfert dintre inițiative au fost respinse din cauza interpretării și aplicării stricte a regulamentului de către Comisie. Însă, în temeiul noilor reguli, organizatorii și Comisia au la dispoziție mai mult timp pentru a găsi o soluție, inclusiv posibilitatea de a înregistra doar părțile admisibile ale unei inițiative. De asemenea, se acordă mai mult timp pentru pregătiri în vederea începerii procesului de colectare a semnăturilor, precum și pentru toate celelalte etape din cadrul procesului.

În cadrul unui proces ICE, există trei tipuri diferite de roluri: organizator, susținător și observator.

Ca organizator(i), vă aflați chiar în centrul procesului, întrucât sunteți responsabil(i) pentru toate etapele esențiale prevăzute în Regulamentul ICE. De asemenea, sunteți reprezentantul responsabil în fața instituțiilor, a susținătorilor dumneavoastră și a întregii Europe. Din acest motiv, va fi necesar să dați dovadă de atenție deosebită, de răbdare și dedicare și să depuneți o muncă intensă de comunicare și relații cu publicul.

Ca susținător al unei ICE, vi se cere să împărtășiți o atitudine față de o anumită cauză europeană, fiind unul dintr-un număr de cel puțin un milion de cetățeni provenind din cel puțin șapte state membre diferite. Sarcina dumneavoastră principală: să deveniți semnatar la o ICE, ceea ce înseamnă că veți completa o „declarație de susținere” pe suport de hârtie sau în format

electronic. Vă rugăm să vă asigurați că vă puneți semnătura pe o inițiativă înregistrată oficial.

În cele din urmă, **în calitate de observator**, poate aveți curiozitatea de a afla ce înseamnă o ICE, doriți să înțelegeți mai multe și eventual să propuneți reflecții și observații interesante organizatorilor, mass-mediei, cercetătorilor și Uniunii Europene.

Ca grup de organizatori, susținători sau observatori, există mai multe aspecte la care trebuie să vă gândiți înainte de a lansa o ICE, de a o semna sau de a formula comentarii aferente. Întrebarea centrală este: ce dorește să obțină o anumită ICE? Care vă este obiectivul? Doriți să propuneți ceva nou în Europa? Sau urmăriți mai degrabă să eliminați sau să abogați o anumită politică a UE? Multe lucruri nu sunt însă doar negru pe alb, bune sau rele: este posibil să fie nevoie de ajustări. Astfel, interesul dumneavoastră ar putea viza preponderent și modificarea unor părți ale legislației UE. Sau poate doriți să faceți uz de ICE ca metodă de negociere pentru a susține un proces legislativ în curs de desfășurare. Sau vă vedeți viitoarea campanie ICE ca un catalizator pentru a crea o amplă rețea sau alianță transnațională? Este posibil ca, până la urmă, să fiți interesat mai ales de stabilirea unor relații autentice cu publicul pentru chestiunea sau organizația dumneavoastră, folosind ICE ca un instrument de convingere? Depinde de dumneavoastră!

Există multe modalități de a acționa prin intermediul unei ICE, pe care o puteți folosi drept:

- **accelerator** pentru a convinge UE să adopte ceva nou. În acest context, trebuie să aveți multă răbdare, întrucât durează mult până să duceți la bun sfârșit o astfel de ICE. Trebuie să identificați mai întâi temeiul juridic adecvat și fiabil și să considerați dezbateră publică cu privire la propunerea depusă drept principala răsplată pentru eforturile pe care le-ați depus.
- **frână** pentru a împiedica UE să pună ceva în aplicare. În acest caz, planificarea este esențială, întrucât trebuie să găsiți momentul oportun pentru a vă prezenta preocupările în vederea obținerii unor rezultate și sprijin optime, ceea ce înseamnă că trebuie să strângeți rapid semnăturile necesare.
- **instrument de reglare**, cu scopul de a îmbunătăți legislația UE actuală. Dacă doriți să remediați o anumită problemă prin modificarea legislației specifice, trebuie ca totul să rămână cât mai simplu. ICE de reglare tind să fie deosebit de complexe și greu de comunicat; așadar, faceți tot ce vă stă în putință pentru a rămâne la esența problemei.

-
- **mijloc de negociere**, folosind procesul ICE drept un element suplimentar în încercarea de a influența procesul de elaborare a politicilor europene. Dar înainte de a iniția o astfel de ICE, evaluați-vă influența și puterea politică independent de inițiativă, verificând posibilele beneficii suplimentare. Exprimați-vă clar intențiile în fața susținătorilor și aveți în vedere opțiunea de retragere a unei ICE și utilizarea acesteia la momentul oportun.
 - **catalizator** pentru a dezvolta alianțe și rețele ample în Europa. Este o opțiune deosebit de potrivită mai ales atunci când considerați că inițiativa dumneavoastră este un element al unei strategii pe termen mai lung de a-i aduna laolaltă pe cetățenii europeni și/sau de a pregăti o campanie pentru alegeri europene;
 - **instrument de convingere**, care să vă facă mai cunoscut pe dumneavoastră și/sau pe grupul dumneavoastră în sfera publică. În acest caz, trebuie mai întâi să identificați o chestiune semnificativă adecvată și ușor de comunicat pentru ICE. Ar trebui, de asemenea, să vă prezentați cu cât mai multă deschidere obiectivele, pentru a vă asigura că nu vă induceți în eroare potențialii susținători.

O observație finală: ICE oferă numeroase oportunități dar, în cele din urmă, totul se rezumă la înțelegerea și capacitățile dumneavoastră de a evalua opțiunile și limitările unei ICE. Ajungând să cunoașteți capacitățile multifuncționale oferite de acest nou proces participativ transnațional, puteți dezvolta așteptări realiste și, prin urmare, o abordare realistă a strategiei și a opțiunilor alese.

Inițiativa cetățenească europeană: definiți agenda în zece pași

Vă gândiți să lansați propria ICE? Veți avea nevoie de cel puțin trei ani, poate chiar mai mult (și de resurse pe măsură) pentru a o pune în practică. Dar dacă acționați în mod inteligent și cu atenție, acest proces vă va oferi posibilități noi de înțelegere și vă va învăța numeroase lecții noi, în speranța că veți putea să vă aduceți îmbunătățiri în Europa. Iată principalii zece pași prevăzuți în cursul procesului ICE:

Pasul 1: Ideea.

Aveți o idee, un proiect sau o preocupare care pot fi transpuse în procesul de elaborare a politicilor europene. Verificați mai întâi dacă există alte instrumente, eventual mai simple și mai accesibile, pentru a vă face auzită vocea cu privire la această chestiune. În cazul în care optați pentru o ICE, treceți la pasul 2.

Pasul 2: Expertiza.

Inițiativa cetățenească europeană este un proces cu o serie de implicații juridice și politice. Aflați totul despre opțiunile și limitările acestui proces în contextul promovării inițiativei viitoare proprii. Obțineți sprijin în această fază incipientă contactând Forumul inițiativei cetățenești europene (cf. a se vedea secțiunea „Sprijin” pentru detalii). Apoi încercați să evaluați: merită efortul? Dacă sunteți convins de acest lucru, continuați cu pasul 3.

Pasul 3: Obiective.

Un alt punct de verificare important înainte de a parcurge primii pași oficiali: ce doriți să realizați prin inițiativa dumneavoastră și ce sperați în mod realist să obțineți? Definiți obiectivul, domeniul de aplicare și funcția specifică pe care o va îndeplini inițiativa dumneavoastră. Păstrați totul la un nivel cât mai simplu pentru toți cei implicați. În această fază, este înțelept să studiați învățămintele trase de organizatorii unor ICE anterioare.

Pasul 4: Concept.

Formularea și explicațiile privind propunerea dumneavoastră inițială trebuie să fie ușor de înțeles în multe limbi diferite și în și mai multe culturi politice din Europa. Acum este momentul să vă familiarizați cu sistemul oficial de colectare online a semnăturilor — pe care UE îl pune la dispoziție în mod gratuit — și să vă folosiți de toate mijloacele de sprijin disponibile.

Pasul 5: Înregistrarea.

Acest pas reprezintă primul obstacol oficial pentru multe „grupuri de organizatori”, întrucât trebuie să îndeplinești anumite criterii pentru a vă înregistra. Cel mai important este ca inițiativa propusă de dumneavoastră să nu fie în mod evident în afara sferei de competență a Comisiei. Și în acest caz, Forumul inițiativei cetățenești europene vă poate ajuta în această fază. Apoi este momentul să depuneți ICE pe site-ul oficial, prezentând un titlu și obiectivele propunerii dumneavoastră. În funcție de nevoia de a vă modifica sau actualiza propunerea, Comisia vă va înregistra (sau vă va refuza) ICE în termen de 2-4 luni. După înregistrare, Comisia va traduce titlul și obiectivul propunerii dumneavoastră în toate cele 24 de limbi oficiale.

Pasul 6: Strângerea semnăturilor.

Aceasta este etapa cea mai pasionantă, dar și cea mai dificilă: trebuie să convingeți în mai puțin de un an peste un milion de cetățeni europeni din cel puțin șapte țări diferite să vă semneze inițiativa. Această sarcină trebuie să fie pregătită din timp prin crearea unei rețele paneuropene a partenerilor susținători din Europa. După înregistrarea oficială, trebuie să începeți colectarea efectivă a semnăturilor în termen de șase luni. Trebuie doar să informați Comisia cu zece zile lucrătoare înainte de data aleasă pentru începerea colectării pentru a se putea publica începutul și sfârșitul fazei de colectare care durează un an. Vă rugăm să luați aminte că va trebui să folosiți formulare de susținere separate în funcție de naționalitățile semnatarilor. Aceasta înseamnă că toți semnatarii de pe un formular trebuie să fie resortisanți ai aceluiași stat membru al UE.

Pasul 7: Dialog.

Fără comunicare nu veți avea susținători: dialogul cu toții oamenii care vă împărtășesc gândurile, dar și cu scepticii, va fi esențial pentru reușita de durată a inițiativei dumneavoastră. Așadar completați-vă activitățile de colectare a semnăturilor cu acțiuni de convingere prin mass-media (rețele de socializare) și de participare la manifestări publice. Și pentru această fază, este foarte înțelept să învățați din ICE-urile anterioare. Persoanele care s-au implicat în acestea au multă experiență și multe cunoștințe de împărtășit.

Pasul 8: Praguri.

Trebuie să îndeplinești o întreagă serie de cerințe și obstacole înainte de a vă putea depune în sfârșit inițiativa, cu toate certificările necesare, la Comisia Europeană. Mai întâi, trebuie să depuneți declarațiile de susținere adunate la diferite autorități naționale în decurs de trei luni de la sfârșitul fazei de strângere a semnăturilor. Aceste autorități au la dispoziție cel mult trei luni pentru a verifica și a autentifica semnăturile. Apoi, dumneavoastră, în calitate de „grup de organizatori”, aveți alte trei luni la dispoziție pentru a pregăti certificările în vederea depunerii lor finale la Comisie. Aceste operațiuni solicitante necesită o echipă administrativă compactă și bine pregătită pentru inițiativa dumneavoastră. Erorile stupide pot genera costuri suplimentare ridicate, întârzieri și frustrare.

Pasul 9: Comunicare.

Depunerea ICE reprezintă doar începutul unui alt capitol important: comunicarea pe o temă oficială a UE, care vă va propulsa pe scena politică centrală. După ce vi s-a recunoscut reușita inițiativei, vi se deschid alte uși: spre discuții oficiale cu Comisia și o audiere publică la Parlamentul European.

În decurs de o lună de la depunerea unei ICE înregistrate, vi se va lansa invitația de a participa la o întâlnire oficială cu Comisia pentru a discuta propunerea dumneavoastră, iar în următoarele luni, veți fi invitat să vorbiți în cadrul unei audieri publice la Parlamentul European. Alte instituții europene, precum Comitetul Economic și Social European și toate parlamentele naționale din toate statele membre ale UE, vor fi, de asemenea, informate. Aceasta va fi marea dumneavoastră șansă de a convinge un număr și mai mare de persoane — în mod ideal, persoanele potrivite!

Pasul 10: Concluzii.

Sfârșitul unui exercițiu extenuant, dar care, sperăm, v-a oferit ocazia să vă valorificați potențialul. Nu uitați să vă ocupați de sarcinile administrative, de documentare și de evaluare — pentru a învăța (și a transmite mai departe) concluziile. Făcând parte din a doua generație de ICE-uri (începând din anul 2020), sunteți pe cale să scrieți istoria.

►► *O procedură legislativă pas cu pas și termenele aferente:* europa.eu/citizens-initiative/how-it-works_ro

Inițiativa cetățenească europeană: sau cum putem aduce schimbarea

Mișcarea în favoarea vieții: Unul dintre noi

Inițiativa „Unul dintre noi” a fost una dintre primele inițiative cetățenești europene care a reușit să adune peste un milion de semnături. Inițiativa abordează demnitatea, dreptul la viață și integritatea fiecărei ființe umane din momentul concepției. Principalul său obiectiv era încetarea finanțării de către UE a activităților care implică embrioni umani, în special în domeniul cercetării, al sănătății publice și al ajutorului pentru dezvoltare. Comisia Europeană a decis să nu treacă la examinarea legislativă, considerând că actualul cadru legislativ este adecvat. Organizatorii au contestat această decizie la Curtea de Justiție a UE, însă au pierdut.

- Site-ul inițiativei: oneofus.eu
- Registrul oficial al ICE: europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000005_ro

Protecția animalelor: „Stop vivisecției!”

Inițiativa „Stop vivisecției!” a vizat eliminarea treptată a experimentelor pe animale. Campania „Stop vivisecției!” a fost susținută de o alianță europeană care a inclus peste 250 de grupări de protecție a animalelor, organizații științifice și companii care comercializează produse fabricate utilizând metode „lipsite de cruzime față de animale” și a reușit să obțină susținerea a peste 1,17 milioane de cetățeni ai UE. Comisia Europeană împărtășea convingerea organizatorilor că testele pe animale trebuie eliminate, dar nu a acceptat că principiile științifice invalidează „modelul animal”.

- Site-ul inițiativei: stopvivisection.eu
- Registrul oficial al ICE: europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000007_ro

Interzicerea pesticidelor: „Interzicerea glifosatului”

ICE „Interzicerea glifosatului” a fost lansată în ianuarie 2017 și a urmărit trei obiective: interzicerea glifosatului, reformarea procedurii de aprobare a pesticidelor și introducerea unor obiective obligatorii de reducere a utilizării pesticidelor în întreaga UE. Scopul său principal era un viitor fără pesticide. Organizatorii au atins pragul de un milion în mai puțin de șase luni! Deși Comisia a decis să nu interzică glifosatul, ea s-a angajat să elaboreze o propunere legislativă pentru creșterea transparenței în evaluarea pesticidelor și pentru îmbunătățirea calității și independenței studiilor științifice care stau la baza evaluărilor realizate de Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară. De asemenea, Comisia s-a angajat să revizuiască Directiva privind utilizarea durabilă.

- **Site-ul inițiativei:** stopglyphosate.org/
- **Registrul oficial al ICE:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000002_ro

Dreptul la apă: un drept al omului

Această inițiativă lansată de sindicate din Europa la data de 10 mai 2012 a fost una dintre primele inițiative înregistrate vreodată. Scopul ei a fost de a invita Comisia Europeană să propună o legislație de implementare a dreptului omului la apă și salubritate, după cum este recunoscut de Organizația Națiunilor Unite, și la furnizarea acestora ca servicii publice de bază pentru toți. Principalul obiectiv al campaniei a fost ca legislația UE să oblige guvernele naționale să asigure și să le ofere tuturor cetățenilor suficientă apă potabilă și servicii de salubritate. Comisia a decis să ia măsuri în diferite domenii legate de inițiativă (să asigure o transparență mai mare, să stimuleze inovarea etc.) și a înaintat o propunere legislativă de revizuire a Directivei privind apa potabilă, incluzând obligația ca statele membre să asigure accesul la apă pentru categoriile cele mai vulnerabile ale populației.

- **Site-ul inițiativei:** right2water.eu
- **Registrul oficial al ICE:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000003_ro

Minority SafePack: protejarea diversității în Europa

Așa cum sugerează deja numele inițiativei, ICE „Minority SafePack” a propus Comisiei un întreg pachet de măsuri, care include promovarea limbilor mai rare, protecția minorităților naționale și programe de cercetare cu privire la beneficiile diversității lingvistice și culturale în Uniunea Europeană. Lansată inițial în anul 2013, înregistrarea acesteia a fost respinsă de către Comisie, decizia fiind anulată de Curtea de Justiție a UE patru ani mai târziu. Până în primăvara anului 2020, această ICE însumase peste un milion de semnături. În răspunsul său, Comisia a considerat că punerea în aplicare deplină a legislației și a politicilor deja în vigoare reprezintă un arsenal puternic pentru a sprijini obiectivele inițiativei și, prin urmare, nu a propus niciun act juridic.

►► **Site-ul inițiativei:** minority-safe-pack.eu

►► **Registrul oficial al ICE:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004_ro

Împiedicarea Extremismului: susțineți drepturile omului în UE

Această inițiativă, înregistrată în vara anului 2017, invită Comisia Europeană să propună o nouă directivă pentru combaterea extremismului, care să prezinte o definiție neutră a extremismului, indiferent de motivația sa, și să vizeze toate „actele care urmăresc distrugerea drepturilor fundamentale” și interzicerea extremiștilor în școli și alte instituții publice. O directivă europeană în acest domeniu ar trebui să permită și depunerea de cereri de despăgubire, inspirându-se din legislația actuală privind combaterea discriminării, pentru a proteja în mod eficient femeile, copiii și persoanele aflate în câmpul muncii. La un an de la strângerea semnăturilor, organizatorii au anunțat că au strâns peste un milion de declarații de susținere. În momentul redactării prezentului document, această ICE se află în stadiul de certificare a declarațiilor sale de susținere.

►► **Site-ul inițiativei:** stop-extremism.eu

►► **Registrul oficial al ICE:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000007_ro

End the Cage Age: urmărind un nivel mai ridicat de bunăstare a animalelor

Această ICE a solicitat Comisiei să impună acte legislative clare pentru eliminarea creșterii în cuști a animalelor și păsărilor în Uniunea Europeană, dând prioritate tratamentului mai uman aplicat animalelor de fermă. În mod deosebit, organizatorii au sperat să interzică utilizarea cuștilor pentru toate tipurile de păsări, a boxelor individuale pentru scroafe și viței etc. pentru a asigura libertatea de mișcare a animalelor și posibilitatea lor de a sta aproape unele de altele în turme sau cirezi. ICE „End the Cage Age” („Să punem capăt erei cuști”) a fost prezentată Comisiei Europene în octombrie 2020. Comisia a răspuns la 30 iunie 2021, angajându-se să prezinte, până la sfârșitul anului 2023, o propunere legislativă de eliminare treptată și, în cele din urmă, de interzicere a utilizării cuștilor pentru toate speciile și categoriile de animale menționate în inițiativă.

►► **Site-ul inițiativei:** endthecageage.eu

►► **Registrul oficial al ICE:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_ro

Politica de coeziune pentru egalitatea regiunilor și menținerea culturilor regionale

Organizatorii acestei inițiative solicită să se acorde o atenție deosebită regiunilor cu caracteristici naționale, etnice, culturale, religioase sau lingvistice diferite de cele ale regiunilor învecinate, în contextul politicii de coeziune.

Înregistrarea acestei inițiative a fost inițial respinsă de către Comisie în 2013, decizia fiind anulată de Curtea de Justiție a UE șase ani mai târziu. Organizatorii au raportat sprijinul a 1 414 175 de cetățeni la sfârșitul perioadei de strângere de semnături, în mai 2021 (termenul a fost amânat din cauza pandemiei de COVID-19). Verificarea declarațiilor de susținere este în curs.

►► **Site-ul inițiativei:** www.nationalregions.eu

►► **Registrul oficial al ICE:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000007_ro

Salvați albinele și fermierii! Către o agricultură propice albinelor pentru un mediu sănătos

Înregistrată în septembrie 2019, această inițiativă vizează sustenabilitatea ecologică și socioeconomică a agriculturii europene prin intermediul a trei obiective: eliminarea treptată a pesticidelor sintetice până în 2035, refacerea biodiversității în agricultură și sprijinirea fermierilor în tranziția către o agricultură durabilă. În răspunsul său din aprilie 2023, Comisia a salutat și a recunoscut importanța acestei inițiative semnate de 1 054 973 de cetățeni. Cu toate acestea, în urma unei evaluări, Comisia a considerat că propunerile cuprinse în Pactul verde european care au fost deja prezentate oferă un răspuns cuprinzător la obiectivele inițiativei. Prin urmare, prioritatea a fost de a se asigura că aceste propuneri sunt adoptate de colegiitori (Parlamentul și Consiliul) și că sunt puse în aplicare cu promptitudine.

►► **Site-ul inițiativei:** <https://www.savebeesandfarmers.eu>

►► **Registrul oficial al ICE:** europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000016_ro

Stop Finning – Stop the trade (Oprîți practica de îndepărtare a înotătoarelor rechinelor – Oprîți comerțul cu înotătoare de rechini)

Această inițiativă reflectă preocupările cetățenilor cu privire la sustenabilitatea pescuitului și a comerțului cu rechini la nivel mondial, solicitând în același timp Comisiei să ia două măsuri: încetarea, în UE, a comerțului cu înotătoare de rechin detașate de corpul animalului și extinderea regulamentului UE privind interzicerea îndepărtării înotătoarelor rechinelor (importul, exportul și tranzitul înotătoarelor de rechin detașate de corpul animalului). După ce această inițiativă a obținut sprijinul a 1 119 966 de semnături, Comisia a salutat-o în iulie 2023 și s-a angajat să ia măsuri pentru a examina oportunitatea de a lua o inițiativă legislativă, pentru a iniția o evaluare a impactului și pentru a îmbunătăți statisticile relevante, precum și pentru a colabora cu partenerii internaționali.

►► **Site-ul inițiativei:** <https://www.stop-finning-eu.org>

►► **Registrul oficial al ICE:** https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2020/000001_ro

Cosmetice fără cruzime – pentru o Europă fără testare pe animale

Întrucât promisiunea unei Europe în care animalele nu mai suferă și nu mai mor din cauza produselor cosmetice nu a fost respectată, organizatorii acestei inițiative au solicitat o modificare legislativă pentru a proteja și a consolida interdicția testării pe animale a produselor cosmetice, pentru a transforma legislația UE privind substanțele chimice și pentru a moderniza știința, astfel încât să se elimine treptat toate testările pe animale în UE. Salutând această inițiativă, susținută de 1 217 916 de semnături, și recunoscând că bunăstarea animalelor rămâne o preocupare majoră pentru cetățenii europeni, Comisia a subliniat rolul de lider al UE în acest domeniu. Ea ar urma să lanseze o foaie de parcurs cu măsuri legislative și fără caracter legislativ pentru a reduce și mai mult testarea pe animale și, în cele din urmă, pentru a se ajunge la un sistem de reglementare care nu implică utilizarea animalelor în temeiul legislației privind substanțele chimice.

►► **Site-ul inițiativei:**
<https://crueltyfreeeurope.org/save-cruelty-free-cosmetics>

►► **Registrul oficial al ICE:** https://europea.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2021/000006_ro

Fur Free Europe (O Europă fără produse din blană)

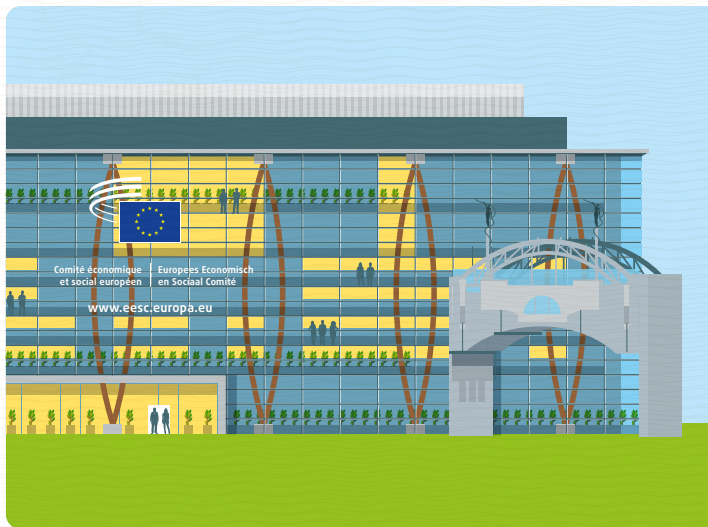
Susținută de 1 502 319 de semnături verificate, această inițiativă a fost validată în iunie 2023, fiind cea de-a 10-a ICE care a trecut cu succes de această etapă. Obiectivul inițiativei Fur Free Europe este de a interzice prin lege fermele de creștere a animalelor de blană și produsele din blană provenită de la animalele de crescătorie de pe piața europeană, din cauza practicilor crude, lipsite de etică, nesigure și nesustenabile. Comisia Europeană analizează în prezent inițiativa și urmează să răspundă până la jumătatea lunii decembrie 2023.

►► **Site-ul inițiativei:**
<https://furfreeeurope.eu>

►► **Registrul oficial al ICE:** https://europea.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2022/000002_en

PUNTEA TRANȘAȚIONALĂ

Comitetul Economic
și Social European

Comitetul Economic și Social European (CESE) este una dintre cele mai vechi instituții ale UE, fiind instituit prin Tratatul de la Roma din 1957. Comitetul este alcătuit din 329 de membri numiți din toate statele membre ale UE, care reprezintă angajatori, angajați și organizații ale societății civile.

Vizând chestiuni democratice, ca organism consultativ, rolul CESE a fost recent consolidat, devenind principala punte între societatea civilă europeană și instituțiile UE. Cu alte cuvinte, CESE asigură, în prezent, o infrastructură de sprijin importantă pentru cetățenia activă și democrația participativă.

În perioada inițială a inițiativei cetățenești europene, CESE a lansat în premieră o infrastructură informală de sprijinire a cetățeniei active din UE, cuprinzând consiliere generală, asistență pentru traducere și susținerea audierilor la CESE pentru ICE aflate în derulare. Majoritatea acestor servicii sunt acum integrate în obligațiile de reglementare impuse de instituții ale UE precum Parlamentul European și Comisia Europeană.

În calitate de instituție a Uniunii cu cea mai multă experiență în acordarea de sprijin pentru cetățeni, CESE continuă să furnizeze informații, îndrumări și să pună la dispoziție platforme pentru organizațiile societății civile și grupurile ad-hoc de cetățeni activi în acțiunea de a asigura poziția Europei în lume la un nivel mai social și mai democratic. Începând din anul 2012, CESE a găzduit conferința anuală intitulată Ziua inițiativei cetățenești europene (cunoscută pe scurt Ziua ICE) la Bruxelles, oferind un punct de întâlnire deschis și liber profesioniștilor ICE și activiștilor din Europa.

►► eesc.europa.eu/eci-day

În plus, CESE invită acele ICE înregistrate sau aproape înregistrate în cadrul sesiunilor sale plenare sau ICE în curs de derulare — în cadrul reuniunilor sale pe secții și grupuri, contribuind la sporirea dialogului dintre cetățeni și instituțiile UE și la creșterea vizibilității inițiativelor în sfera publică europeană. Aceste invitații au inclus inițiativele ***Stop Glyphosate*** (2017), ***Minority SafePack*** (2018), ***Stop Extremism*** (2019), ***End the Cage Age*** și ***Eat ORIGINAL! Unmask your Food*** (2020), ***Save Bees and Farmers*** (2022) și ***Fur Free Europe*** (2023).

Pe lângă această ediție 2023 a „Pașaportului pentru democrație europeană”, există o serie de alte publicații și servicii disponibile în 23 de limbi [eesc.europa.eu/eci].

MAI MULT SPRIJIN

Sprijinul este la îndemână – trebuie doar să-l fructificați

În calitate de cetățean al Uniunii Europene, nu sunteți deloc singur. Există peste 450 de milioane de semenii. Nu sunteți singur nici când doriți să obțineți sprijin guvernamental și din partea societății civile pentru a vă face auzită vocea. Printre numeroasele resurse disponibile, vă recomandăm următoarele mijloace de sprijin transnațional, îndrumări și comunicare mediatică în Europa:

Inițiativa cetățenească europeană

Forumul inițiativei cetățenești europene este o platformă de colaborare online care oferă sprijin cetățenilor în diferite etape ale organizării unei inițiative cetățenești europene. Forumul oferă informații practice privind ICE și permite oamenilor să discute despre politicile UE și despre posibile inițiative. De asemenea, îi ajută în fazele incipiente de organizare, de la identificarea de parteneri în alte țări, la solicitarea de consiliere specializată privind derularea de campanii, strângerea de fonduri și chestiuni juridice. Obiectivul este de a stimula interacțiunea dintre potențiali organizatori, cetățeni și experți pe tema ICE. Forumul ICE este un serviciu oferit de Comisia Europeană și este administrat de Serviciul European pentru Acțiune Cetățenească (ECAS).

►► europa.eu/citizens-initiative-forum/

Centrul de sprijin pentru inițiativa cetățenească europeană oferă consiliere și sprijin cetățenilor și organizațiilor din UE care intenționează să lanseze o inițiativă. Acest centru de sprijin independent este găzduit de Asociația pentru inițiativa cetățenească europeană, înființată de foști și actuali organizatori de ICE. Centrul de sprijin sprijină ICE individuale prin campanii, strângeri de fonduri și consiliere juridică.

►► citizens-initiative.eu

Biblioteca ICE online. Inițiativa cetățenească europeană are o istorie interesantă care începe în primii ani de existență a Uniunii Europene, în anul 1990 (după transformarea sa oficială din cooperare economică în uniune politică). Institutul european pentru inițiative și referendumuri, înființat în 2001 pentru a susține dezvoltarea ICE, adună cele mai importante publicații online și, la cerere, vă poate îndruma spre resurse suplimentare.

►► iri-europe.org/index.php/publications/european-citizens-initiative

Democrație participativă

Inițiativa **Citizens' App a Parlamentului European** este o aplicație online pentru telefonie mobilă, care oferă informații privind teme și locații de interes pentru dumneavoastră. Ea vă informează cu privire la evenimente care se derulează în apropiere, le înscrie în calendarul personal, vă arată cea mai bună rută prin aplicația favorită de navigare prin hărți, vă oferă conținut multimedia (videoclipuri, emisii podcast și prezentări), are funcții de căutare și distribuire și poate fi personalizată și evaluată. Disponibilă în Apple Store și Google Play în 24 de limbi (Citizen's App).

►► <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/ro/stay-informed/citizens-app>

Democracy.Community este o rețea transnațională a susținătorilor democrației, găzduită de organizația Democracy International. Platforma este deschisă tuturor pentru informare, educație și colaborare în rețea și prezintă povestiri participative și vă informează despre manifestări la care puteți participa. Vă puteți înregistra personal sau vă puteți înscrie organizația sau instituția și puteți crea un profil de susținător al democrației.

►► democracy.community

Serviciul European pentru Acțiune Cetățenească este o organizație internațională cu membri din spațiul paneuropean. Misiunea sa este de a le da cetățenilor posibilitatea să creeze un spațiu al Uniunii Europene mai favorabil incluziunii și mai puternic, promovându-le și apărându-le drepturile și dezvoltând și susținând mecanisme pentru creșterea gradului de participare democratică și de implicare a cetățenilor și a organizațiilor cetățenești în UE.

►► ecas.org

Pe platforma **Participo**, pusă la dispoziție de către OCDE (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică), puteți găsi orice fel de informații despre studii și practica democrației participative și directe la toate nivelurile politice. Platforma face parte din efortul OCDE de a explora schimbările de paradigmă care au loc la ora actuală, de la guvernarea reprezentativă tradițională la democrația reprezentativă modernă.

►► oecd.org/gov/innovative-citizen-participation.htm

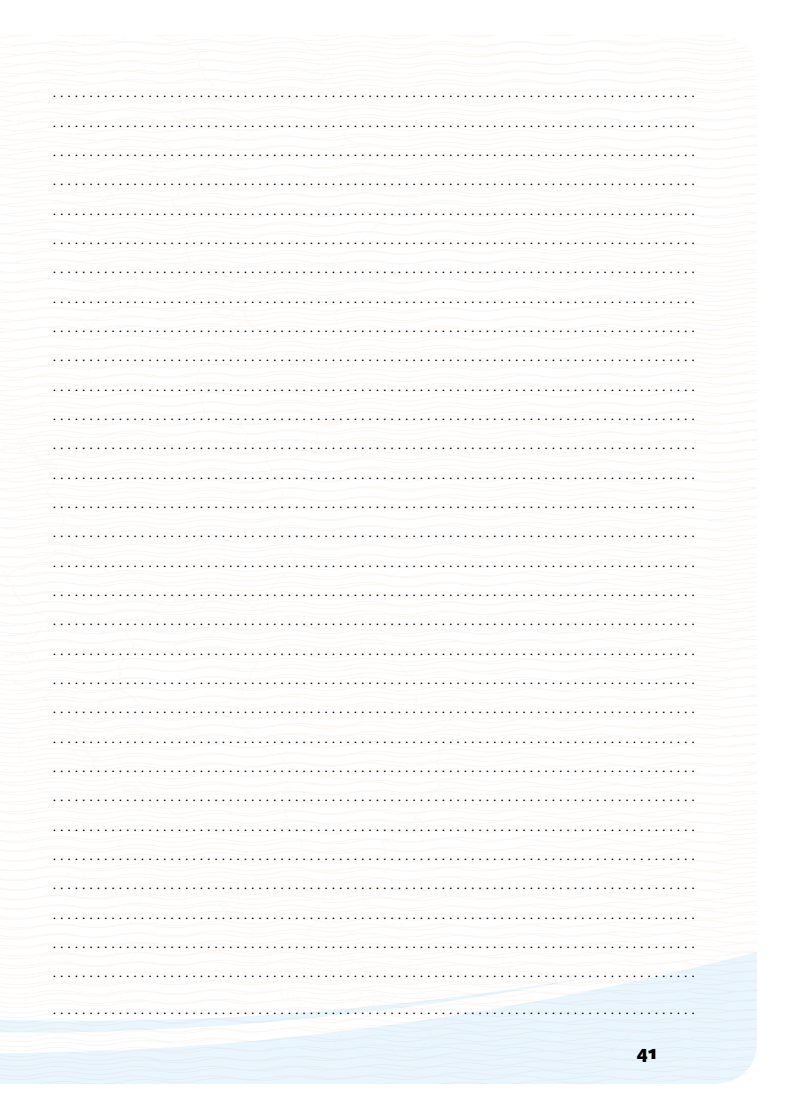
Cetățeni și jurnalism

Euractiv creează legături între cetățenia europeană activă și jurnalismul online profesionist, oferind relatări, opinii, analize și informații contextuale despre tot ce se întâmplă la nivel politic în Europa — în 13 limbi: engleză, franceză, germană, italiană, cehă, bulgară, greacă, croată, polonă, română, sârbă, spaniolă și slovacă.

►► euractiv.com

Raportarea cu privire la democrația participativă și directă modernă constituie principala sarcină a **platformei #deardemocracy de pe Swissinfo**, serviciul internațional al Societății de radiodifuziune elvețiene. Oferă noutăți, opinii și informații contextuale despre cetățenia activă și democrația participativă la nivel global — în 10 limbi: engleză, franceză, germană, spaniolă, arabă, rusă, chineză, portugheză, italiană și japoneză.

►► swissinfo.ch/directdemocracy

Prezenta publicație este o versiune actualizată a Pașaportului pentru democrație europeană, care a fost redactat, în urma unor studii, de către Bruno Kaufmann, corespondent pentru democrație globală și copreședinte al Forumului global pentru democrație directă modernă. Date de contact: send@brunokaufmann.email.

**Comitetul Economic
și Social European**

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

www.eesc.europa.eu

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2023-85-RO

© Uniunea Europeană, 2024

Reproducerea textului este autorizată cu condiția menționării sursei.
Pentru utilizarea sau reproducerea în orice fel a fotografiilor / ilustrațiilor,
trebuie să se solicite acordul direct de la deținătorul (deținătorii)
drepturilor de autor.

© Shutterstock, eamesBot

Print

QE-02-23-324-RO-C
ISBN 978-92-830-6335-3
doi:10.2864/13257

PDF

QE-02-23-324-RO-N
ISBN 978-92-830-6345-2
doi:10.2864/15

RO

Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene

